

Stotine oblika i sadržaja kojima more daje život stvaraju medij u kome se neprekidno obnavlja stvaralački izraz i uvijek traje poetska misao. Zato je »Plavi salon« izložba čiju trajnu aktuelnost i rezon ne treba provjeravati. Sadržaj će njene teme samo život uvijek nanovo osvježavati i preporučati.

Registrirati i prikazati taj silni element u likovnom odrazu i izrazu velik je i složen zadatak. Vidjelo se to na uspjesima i na manjkavostima »Plavog salona«. Zadarska je izložba bijenalna i u svoja dva dosadašnja nastupa nastojala sabrati najznačajnije pristupe temi mora (od 1918. do 1941. i od oslobođenja do danas). Trebalo je prije slijedećih redovitih ažurnih pregleda evocirati djela koja znače naš dosadašnji rezultat i temelj. Na ovogodišnjoj su izložbi iscrpno zabilježena imena i sabrani radovi inspirirani morem i primorjem (58 autora zastupana sa 74 rada). No broj je preraznih odaziva temi tako znatan da ga je jedva bilo moguće zahvatiti u jednom navratu. Raznovrsnost i mnogobrojnost zaveli su Salon u širinu, koja je povukla za sobom i neke slabosti, nerijetke kod revijalnih pregleda.

U terminu koji je uzet kao granica izbora zbililo se vrlo mnogo krupnih razvojnih promjena. Sa smjenama generacija nadirali su novi interesi i stavovi, odvijali se opći i pojedinačni prelomni pokreti u koje je bila uvučena i naša tema i njena rješenja. Iz obilja i bogatstva najrazličitijih likovnih pozicija u jedno tako burno doba proizašao je i za ovu izložbu neobično heterogen materijal. Iz te građe nije mogla – po jednom nevezanom izboru, bez unutarnje sheme i razrade – nastati bilo kako ujednačena i uravnotežena skupnost. Pokazalo se da je tema kao isključiva vodilja u koncepciji izložbe samo široki radni okvir koji sklapa tek prividnu cjelinu ali po sebi nije dovoljan da likovno definira izložbu, da joj dade lice i razgovjetan profil.

Očito nije bilo dovoljno da se izaberu slike kao ilustracije pojedinačnih preokupacija oko motiva i da se jednostavno nanižu jedna uz drugu. Trebalo je nakon uvida u cjelokupni materijal – koliko god on bio obilan – smišljenim odabiranjem provesti njegovu unutarnju organizaciju, uspostaviti suvislosti i tokove u tom velikom tematskom kompleksu. To znači ublažiti heterogenost, pomiriti velike raspone i raspršene stilske orijentacije, povezati likovna značenja i sadržaje. Akcent je izložbe međutim ostao upravo na mnogolikosti i razjedinjenoj širini, kako se može zaključiti i po tome što su kod nekih autora zastupanih s više radova, slike rastavljeno izložene.

Iz pojedinog je slikarskog opusa izabran rad nezavisno od odnosa prema drugim radovima. Bez misli na balans koji je

trebalo održati među eksponatima program je ispao improviziran, pa se dogodilo da su pojedinačna djela, koliko god su neka od njih po sebi kvalitetna, ostala neintegrirani fragmenti i usamljene pojedinosti jedne fiktivne cjeline. Na štetu elastične širine, pa čak i antologijske tačnosti, trebalo je sistematizirati građu i artikulirati snage. Nit koja je mogla okupiti materijal mogla je poteći od stilskog razvojnog slijeda, od bliskosti koncepcija, od paralela i oprečnosti u pristupu i interpretaciji teme itd. No trebalo je pronaći neki metod koji bi divergentni i disonantni materijal stegnuo u homogeniji svijet formi i ideja, u harmoničniju cjelinu.

Iako je Salon bez sumnje uz mnoge poznate i već stalne kvalitete iznio i nove vrednote, ipak nije nametnuo o moru kao slikarskoj temi neke decidirane i sabirne zaključke. Dominantna je ostala šarolikost i impozantni kvantitet koji govori o plodnosti i inspirativnoj snazi mora, o ljubavi za temu i njenim svakovrsnim odrazima. No ti utisci nisu sređeni i određeni.

Zadarski bijenale nije prerasao format opće informativne izložbe. On je više vodoravni presjek kroz mnoštvo nego okomiti bilans glavnih snaga i smjerova koji su izrasli u duhu i s duhom mora. Salon je reprezentativno zajedničko izlaganje autora angažiranih temom, bez pretenzija da bude i suma rezultata koji bi mu dali jasnu i definiranu fizionomiju.